

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 9. novembra 2006 *

V zadevi C-346/05,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Cour du travail de Liège (Belgija) z odločbo z dne 6. septembra 2005, ki je prispela na Sodišče 22. septembra 2005, v postopku

Monique Chateignier

proti

Office national de l'emploi (ONEM),

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi J. Klučka, predsednik sedmega senata v funkciji predsednika petega senata, R. Silva de Lapuerta (poročevalka), sodnica, in J. Makarczyk, sodnik,

* Jezik postopka: francoščina.

generalna pravobranilka: C. Stix-Hackl,
sodni tajnik: R. Grass,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Office national de l'emploi (ONEM) R. Joly, odvetnik,

- za belgijsko vlado M. Wimmer, zastopnik,

- za italijansko vlado I. M. Braguglia, zastopnik, skupaj z G. Aiellom, avvocato dello Stato,

- za Komisijo Evropskih skupnosti V. Kreuzschatz in J.-P. Keppenne, zastopnika,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalne pravobranilke, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 39(2) ES ter členov 3(1) in 67(2) in (3) Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, kakor je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996 (UL 1997, L 28, str. 1, v nadaljevanju: Uredba št. 1408/71).

- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med M. Chateignier in Office national de l'emploi (v nadaljevanju: ONEM) zaradi zavrnitve tega organa, da M. Chateignier dodeli nadomestila za brezposelnost, ker ni bila vsaj en delovni dan zaposlena v Belgiji, kjer je ob vložitvi zahtevka za pridobitev navedenih nadomestil dejansko bivala.

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

- 3 Člen 3(1) Uredbe št. 1408/71 določa:

„Ob upoštevanju posebnih določb te uredbe imajo osebe s stalnim prebivališčem [ki dejansko bivajo] na ozemlju ene od držav članic, za katere se uporablja ta uredba,

enake pravice in obveznosti po zakonodaji vsake države članice, kot državljani te države članice.“

4 Člen 67(2) in (3) Uredbe št. 1408/71 določa:

„2. Pristojni nosilec države članice, po katere zakonodaji je pridobitev, ohranitev ali ponovna pridobitev pravice do prejemkov odvisna od dopolnitve dob zaposlitve, mora v potrebni meri upoštevati zavarovalne dobe ali dobe zaposlitve, ki jih je zaposlena oseba dopolnila po zakonodaji katere koli druge države članice, kot če bi bile dopolnjene po zakonodaji, ki jo sam uporablja.

3. Razen v primerih iz člena 71(1)(a)(ii) in (b)(ii) je uporaba določb odstavkov 1 in 2 pogojena s tem, da je oseba nazadnje dopolnila:

– v primeru odstavka 1 zavarovalne dobe,

– v primeru odstavka 2 dobe zaposlitve

v skladu z določbami zakonodaje, po kateri je vložila zahtevek za prejemke.“

Nacionalna ureditev

5 Nacionalna ureditev, ki je veljala dne, ko je ONEM M. Chateignier zavrnil ugodnost nadomestil za brezposelnost, je bil kraljevi odlok z dne 25. novembra 1991 o ureditvi brezposelnosti (*Moniteur Belge* z dne 31. decembra 1991, str. 29888, v nadaljevanju: kraljevi odlok).

6 Člen 37(2) kraljevega odloka določa:

„Delo v tujini se (za namene pravice do nadomestil za brezposelnost) upošteva, če je bilo opravljeno v okviru zaposlitve, ki bi v Belgiji pripeljala do plačevanja prispevkov za socialno varnost, vključno s prispevki za brezposelnost.“

7 Člen 43(1), tretji pododstavek, kraljevega odloka določa:

„Členi 35, 36, 37(2) in 38(2) se uporabijo le v mejah mednarodne konvencije. Vendar se člena 35 in 36 uporabljata tudi za državljane držav, naštetih v zakonu z dne 13. decembra 1976 o priznavanju dvostranskih sporazumov v zvezi z zaposlovanjem tujih delavcev v Belgiji.“

8 Ustavnost navedenega člena 43 je bila predložena v presojo Cour de cassation (Belgija), ki je s sodbo z dne 25. marca 2002 sklenilo, da se ta določba ne uporabi.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 9 M. Chateignier, francoska državljanica, se je 8. oktobra 1994 poročila z belgijskim državljanom in se preselila v Belgijo.
- 10 M. Chateignier je 17. oktobra 1994 vložila zahtevek za dodelitev nadomestil za brezposelnost, v katerem je navedla, da ima francosko državljanstvo. Naslednji dan je vložila drugi zahtevek, v katerem je bilo navedeno, da je zaradi sklenitve zakonske zveze pridobila belgijsko državljanstvo. Slednji zahtevek je bil 9. decembra 1994 s prilogami poslan na pristojni regionalni urad. Z odločbo z dne 1. februarja 1995 je ta organ zainteresirani osebi priznal pravico do prejemanja navedenih nadomestil z učinkom od dne vložitve zahtevka.
- 11 Po preselitvi je M. Chateignier 2. oktobra 1995 pristojni instituciji predložila nov dokument, v katerem je navedla, da je imela ves čas francosko državljanstvo. Zato se je začela preiskava, ki je pokazala, da je francosko državljanstvo obdržala.
- 12 Z odločbo z dne 15. decembra 1995 je ONEM M. Chateignier odrekel pravico do prejemanja nadomestil za brezposelnost od vključno 18. decembra 1995, z obrazložitvijo, da teh zaradi njenega državljanstva in zato, ker ni bila niti en dan zaposlena v Belgiji, ne more zahtevati. Ker je bilo treba na podlagi sodbe Cour de cassation z dne 25. marca 2002 uporabo člena 43 kraljevega odloka v postopku v glavni stvari izključiti, se lahko ONEM po mnenju predložitvenega sodišča pri zahtevi za zaključek obdobja zaposlitve sklicuje le na člen 67(3) Uredbe št. 1408/71.

- 13 Po tem, ko je bila M. Chateignier v Belgiji zaposlena en delovni dan, je 21. decembra 1995 vložila nov zahtevek za pridobitev pravice do prejemanja nadomestil za brezposelnost. Na podlagi tega je bila odločba ONEM z dne 15. decembra razglašena za nično in zainteresirani osebi je bila priznana pravica do nadomestil za brezposelnost od vključno 21. decembra 1995, to je od dne vložitve novega zahtevka.
- 14 Poleg tega je ONEM na podlagi odločbe z dne 10. maja 1996 menil, da M. Chateignier na dan vložitve prvega zahtevka ni izpolnjevala pogojev za upravičenost do navedenih nadomestil in da je bilo zato treba izterjati zneske, ki jih je neupravičeno prejela od 11. oktobra 1994 do 10. decembra 1995.
- 15 Ker je bila ta odločba na prvi stopnji potrjena s sodbo Tribunal du travail de Namur (Belgija), je M. Chateignier pri predložitvenem sodišču vložila pritožbo zoper to sodbo.
- 16 V teh okoliščinah je Cour du travail de Liège prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali člen 39(2) [ES] in člen 3(1) Uredbe št. 1408/71, ki zagotavljata enako obravnavanje delavcev držav članic ter prosto gibanje oseb – vključno z delavci –, dovoljujeta, da se člen 67(3) Uredbe (EGS) št. 1408/71 razlaga, kot da delavcu, državljanu ene države članice, nalaga obveznost, da zaključi dobo zaposlitve, ki v državi, kjer dejansko biva, daje pravico do nadomestil za brezposelnost, tudi če notranja zakonodaja te države ne postavlja take obveznosti v primeru tujega delavca, ne glede na to, ali izhaja iz tretje države ali države članice?“

Vprašanje za predhodno odločanje

Dopustnost vprašanja za predhodno odločanje

- 17 ONEM za začetek zatrjuje nedopustnost vprašanja za predhodno odločanje, pri čemer se sklicuje na štiri trditve. Prvič, Sodišče naj ne bi bilo pristojno za presojo skladnosti belgijskega prava s pravom Skupnosti. Drugič, Sodišče se v okviru vprašanja za predhodno odločanje, ki se nanaša na razlago določbe sekundarne zakonodaje Skupnosti, ne more izreči o njeni veljavnosti. Tretjič, pravo Skupnosti naj se ne bi uporabilo za položaj, ki ga je predložitev sodišče vzelo za primerjavo, namreč za položaj državljanov držav, ki niso članice Evropske unije. Četrto, ONEM zatrjuje, da trditev, na katero se opira predlog za sprejetje predhodne odločbe, in sicer, da gre za ureditev, ki je ugodnejša za tujce, ki niso iz Skupnosti, kot za tujce, ki so državljani držav članic, ni pravilna.
- 18 Če je res, da Sodišče v skladu s svojo ustaljeno sodno prakso v okviru uporabe člena 234 ES ni pristojno odločati o skladnosti nacionalne določbe s pravom Skupnosti, ostane dejstvo, da lahko Sodišče iz besedila vprašanj nacionalnega sodišča, ob upoštevanju podatkov, ki mu jih je to predložilo, razbere elemente v zvezi z razlago prava Skupnosti, da bi temu sodišču omogočilo razrešitev pravnega vprašanja, ki mu je predloženo (glej sodbi z dne 28. januarja 1992 v združenih zadevah *López Brea in Hidalgo Palacios*, C-330/90 in C-331/90, Recueil, str. I-323, točka 5, in z dne 30. septembra 2003 v zadevi *Köbler*, C-224/01, Recueil, str. I-10239, točka 60).
- 19 Poleg tega je treba opozoriti, da je v skladu s prav tako ustaljeno sodno prakso Sodišča temu pridržano, da – ko gre za vprašanja, ki so morda nepravilno oblikovana

ali presegajo okvir funkcij, ki mu jih daje člen 234 ES – iz vseh elementov, ki jih je predložilo nacionalno sodišče, in zlasti iz obrazložitve aktov, na katere se sklicuje, izlušči elemente prava Skupnosti, ki zahtevajo razlago – ali, kadar je ustrezno, presojo veljavnosti, ob upoštevanju predmeta spora (glej sodbi z dne 29. novembra 1978 v zadevi Pigs Marketing Board, 83/78, Recueil, str. 2347, točka 26, in z dne 18. novembra 1999 v zadevi Teckal, C-107/98, Recueil, str. I-8121, točka 34).

- 20 Glede na to je iz predložitvene odločbe razvidno, da odrekanje pravice M. Chateignier do nadomestil za brezposelnost z odločbo ONEM z dne 15. decembra 1995 temelji le na okoliščini, da je zainteresirana oseba obvestila organ, ki zagotavlja plačilo teh nadomestil, o dejstvu, da v nasprotju s tem, kar je navedla v prvem zahtevku za nadomestila, ni imela belgijskega državljanstva, ampak je ohranila francoskega.
- 21 V teh okoliščinah je iz same predložitvene odločbe razvidno, da na načelo enakega obravnavanja lahko vpliva položaj, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, in zato spada na področje pristojnosti, ki jih ima Sodišče v okviru člena 234 ES.
- 22 Končno je treba glede trditve ONEM, da se postavljeno vprašanje opira na nepravilno trditev, ugotoviti, da takrat, ko obstajajo ali se zdi, da obstajajo različna mnenja med upravnimi ali sodnimi organi države članice glede pravilne razlage nacionalne ureditve, zlasti glede njenega natančnega obsega, Sodišču ni treba presojati, katera razlaga je skladna ali najbolj skladna s pravom Skupnosti. Nasprotno, Sodišče mora razlagati pravo Skupnosti na podlagi dejanskega in pravnega stanja, kot ga je opisalo predložitveno sodišče, da bi temu sodišču dalo koristne podatke za razrešitev spora,

ki mu je predložen (glej sodbo z dne 1. februarja 2001 v zadevi Mac Quen in drugi, C-108/96, Recueil, str. I-837, točka 18).

- 23 Iz zgornjih ugotovitev je razvidno, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe dopusten.

Temelj

- 24 Čeprav je v formalnem smislu predložitveno sodišče svoj predlog omejilo na razlago členov 3(1) ter 67(2) in (3) Uredbe št. 1408/71 tako, da primerja položaj tožeče stranke v postopku v glavni stvari s položajem delavcev, ki niso iz Skupnosti, taka okoliščina Sodišču ne preprečuje, da temu sodišču predloži vse elemente razlage prava Skupnosti, ki se lahko uporabijo pri presoji zadeve, ki mu je predložena, ne glede na to, ali se je to sodišče nanje sklicevalo v svojih vprašanjih (glej zlasti sodbi z dne 12. decembra 1990 v zadevi SARPP, C-241/89, Recueil, str. I-4695, točka 8, in z dne 7. septembra 2004 v zadevi Trojani, C-456/02, ZOdl., str. I-7573, točka 38).

- 25 Glede na to je treba ugotoviti, da je element prava Skupnosti, ki v postopku v glavni stvari zahteva razlago, načelo enakega obravnavanja delavcev Skupnosti, ker je iz predložitvene odločbe jasno razvidno, da se državljan države članice, ki ni

Kraljevina Belgija, in belgijski državljani pri dodelitvi nadomestil za brezposelnost ne obravnavata enako, čeprav sta v podobnem položaju.

- 26 Ker se na podlagi predložitvene odločbe belgijskemu državljanu, „ki je delal v tujini, obdobje zaposlitve v tujini, izenači z delom, ki je v Belgiji pripeljalo do plačevanja prispevkov za socialno varnost, vključno z zavarovanjem za primer brezposelnosti, medtem ko se za [državljana Skupnosti iz države članice, ki ni Kraljevina Belgija], ne upošteva dela, opravljenega v tujini, razen v okviru posebnih določb, sprejetih za državljane Evropske unije“, je treba torej preučiti, ali je glede na načelo enakega obravnavanja delavcev Skupnosti taka posledica v skladu s pravom Skupnosti.
- 27 Glede tega je iz predložitvene odločbe razvidno, da je imela M. Chateignier na dan vložitve prvega zahtevka francosko državljanstvo in dovoljenje za začasno bivanje kot državljanka države članice Evropske skupnosti.
- 28 Poleg tega je ta zahtevek vključeval, da je njegova vlagateljica vpisana kot iskalka zaposlitve. Prav tako ni dvoma, da so prejemki v postopku v glavni stvari prejemki za brezposelnost v smislu členov od 67 do 71 Uredbe št. 1408/71.
- 29 Iz tega sledi, da se M. Chateignier kot državljanko države članice Evropske skupnosti pri iskanju zaposlitve v drugi državi članici obravnava v skladu s členom 39 ES, kar pomeni, da je upravičena do enakega obravnavanja, določenega v odstavku

2 te določbe. Glede socialne varnosti je taka pravica posebej opredeljena zlasti v členu 3(1) Uredbe št. 1408/71.

- 30 V zvezi z obsegom te pravice se je Sodišče že izreklo, da je namen določb, kot je člen 39 ES, izločiti vse ukrepe, ki na področju prostega gibanja delavcev za državljana druge države članice določajo strožje obravnavanje ali ga postavljajo v manj ugoden pravni ali dejanski položaj v primerjavi s položajem, ki ga ima državljan te države v enakih okoliščinah (glej sodbo z dne 13. decembra 1984 v zadevi Haug-Adrion, 251/83, Recueil, str. 4277, točka 14).
- 31 V postopku v glavni stvari ni nobenega dvoma, da način, kako ONEM uporablja pravila iz Uredbe št. 1408/71, ustvarja razliko pri obravnavanju med belgijskimi državljani in državljani drugih držav članic.
- 32 Tako razlikovanje pri obravnavanju je lahko upravičeno le na podlagi objektivnih ugotovitev, ki so neodvisne od državljanstva zadevnih oseb in sorazmerne s ciljem, ki mu legitimno sledi nacionalno pravo (sodbi z dne 23. maja 1996 v zadevi O'Flynn, C-237/94, Recueil, str. I-2617, točka 19, in z dne 23. marca 2004 v zadevi Collins, C-138/02, Recueil, str. I-2703, točka 66).
- 33 V postopku v glavni stvari niti ONEM niti belgijska vlada v stališčih, ki sta jih predložila Sodišču, ne navajata ničesar, kar bi upravičevalo, da se v okoliščinah, na katere je bilo opozorjeno v prejšnji točki, odstopi od načela enakega obravnavanja.

34 Člen 67(2) in (3) Uredbe št. 1408/71 državam članicam nedvomno omogoča, da za pridobitev, ohranitev ali ponovno pridobitev pravice do prejemkov za brezposelnost določijo zaključek obdobja zaposlitve ob upoštevanju določb zakonodaje, na podlagi katere se prejemki zahtevajo.

35 Vendar niti iz spisa, ki ga je Sodišču poslalo predložitveno sodišče, niti iz stališč belgijske vlade ni razvidno, da nacionalna zakonodaja zahteva zaključek teh obdobja zaposlitve, ko gre za belgijske delavce, ki so ta obdobja zaključili po zakonodaji druge države članice.

36 Ob upoštevanju zgornjih ugotovitev je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člena 39(2) ES in 3(1) Uredbe št. 1408/71 razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni zakonodaji, na podlagi katere pristojna institucija države članice dejanskega prebivališča državljanu druge države članice odreka pravico do nadomestil za brezposelnost z obrazložitvijo, da zainteresirana oseba na dan vložitve zahtevka za nadomestila ni zaključila določenega obdobja zaposlitve na ozemlju navedene države članice dejanskega prebivališča, čeprav se tak pogoj za državljane slednje države članice ne zahteva.

Stroški

37 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

Člena 39(2) ES in 3(1) Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, kakor je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996, je treba razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni zakonodaji, na podlagi katere pristojna institucija države članice dejanskega prebivališča državljanu druge države članice odreka pravico do nadomestil za brezposelnost z obrazložitvijo, da zainteresirana oseba na dan vložitve zahtevka za nadomestila ni zaključila določenega obdobja zaposlitve na ozemlju navedene države članice dejanskega prebivališča, čeprav za državljane zadnje države članice tak pogoj ni določen.

Podpisi